

Latvija uz finanšu ilgtspējas ceļa

Šogad otro reizi nomērita Latvijas mājsaimniecību finanšu prātība, un varam secināt, ka iedzīvotāju prātīga rīcība ar privātajām finansēm pakāpeniski pieaug (+21.2 punkti). Esam zinošāki par budžeta veidošanu, e-drošību, pakalpojumiem, kā arī uzkrājumu paradumiem. Kāds teikis – kā gan tas izpaužas dzīvē? Lūk, dažas tendences – precizitāte ģimenes budžeta uzraudzībā dod iespēju lielākam skaitam mājsaimniecību rēķinus nomaksāt laikā, finansiālo "drošības spilvenu" vismaz ārkārtas situācijai (~vienam mēnesim) ir izveidojuši par 10%* vairāk iedzīvotāju nekā iepriekš, izpratne par e-drošību jeb pakalpojumu izmantošanu internetā 95% iedzīvotāju ļauj apgalvot, ka viņi pēdējos divos gados nav izpauduši ne datus, ne bijuši ievilkti kādās krāpnieciskās shēmās e-vidē. Pieminētās tēmas sasaucas ar finanšu prātības partneru gada laikā veiktajām finanšu izglītības aktivitātēm. Par to liecina, piemēram, Indeksa pieaugums tematā "E-drošība", kurā gandrīz divtik savu zināšanu līmeni kāpinājuši demogrāfiskā grupa "Pensionāri", kas bijuši atsaucīgi datorkursu un semināru apmeklētāji un allaž novērtējuši iespēju mācīties mūža nogalē. Tagad jaunais mēr-instruments – "Finanšu prātības indekss" – pierāda sevi dzīvē un apliecina mums, ka sadarbība, ie-interesētība mācīties un operatīva informācijas apmaiņa ir ieguvums visiem.

Vēl labāka ziņa ir tā, ka **pirmo reizi kopš 2005. gada Latvijas mājsaimniecības ir atgriezušās vēlamās attīstības zonā** – pašlaik mūs visus kopā raksturo finanšu stabilitāte un pat zināma ilgtspēja attīstībai. To uzlabojis gan darba samaksas pieaugums, gan kredītu atmaksa un joprojām zemās EURIBOR likmes, gan bezdarba līmeņa mazināšanās un arī jaunā uzkrā-

jumu veidošanas tendence. Daudz samērīgākā nekā t. s. treknajos gados ir iedzīvotāju kopējā aizņemšanās/uzkrāšana (kredīti/noguldījumi – 110/100). Skatiet vairāk par to KLIENTU SKOLĀ Indeksa otrajā daļā: <http://www.klientuskola.lv/lv/petijumi/finansu-pratibas-indeks.html>

Tas liecina, ka esam kļuvuši finansiāli sakārtotāki, stiprāki un mazāk ievainojami nekā iepriekš. Taču ir dažas jomas, kurās tendences nav tik iepriecinošas: lielāki mūsu kredītņēmēju daļai tie kļuvuši par grūti panesamu slogu – 72% (iepriekš – 61%), jo viņiem ir vairāk kavētu un restrukturizētu kredītu, jau ap 25% (iepriekš – 17%), vairāk iedzīvotāju izmanto dārgus īstermiņa risinājumus saspringtā brīdī – 32% (iepriekš – 25%), turklāt pieaug reklāmu ietekme lēmumu pieņemšanā par finanšu pakalpojumiem – 30% (iepriekš – 27%), nevis izvērtēti lēmumi un neatkarīgas konsultācijas. Otro gadu divos tematos Latvijas sabiedrība ir ieguvusi minus punktus. Tematā "Kredīti" finanšu prātībai pat vēl samazinoties līdz -0.4 punktiem (iepriekš - 0.2 punkti), bet tematā "Pensijas" palikusi nemainīgi zemā līmenī -0.5 punkti. Tātad finansiāli drošākai dzīvei mūsu kopīgie finanšu muskuļi vēl ir jāaudzē, vairāk pievērsties nākotnes plānošanai, īpaši laikā, kad mūsu valstī ir ekonomiskā stabilitāte un kopumā turības līmenis aug. Tas joprojām ir svarīgi, lai nodrošinātos pret negaidītu ārējo apstākļu maiņu gan eirozonā, gan pasaulē. Griekijas situācija rāda, kur varēja būt Latvija, ja mēs nebūtu laikus attapušies un izlabojuši savus sliktos finanšu paradumus un pārlieku laisko dzīvi uz parāda. Ne velti tautas paruna saka: "Kad makā neskan, tad gudrības trūkst."

* Dati no FKTK un pētījumu centra SKDS "Latvijas iedzīvotāju finanšu prātības aptaujas", marts/aprīlis, 2015

Grieķi patiesībā vēlas eiro

Mani radi strādā un dzīvo Grieķijā un dodos turp katru vasaru atpūsties uz ilgāku laiku. Ja teorētiski pieņemam, ka Grieķijā kaut kad eiro nomainīs uz citu nacionālo valūtu, vai to labāk nopirkt/mainīt šeit Latvijā? Un kas notiks ar eiro monētām, uz kurām ir Grieķijas valsts simboli, vai tās izņems no apgrozības?

Kārlis Lapiņš Madonā

Ir pārāgri domāt, ka tā tiešām notiks, jo daždiem risinājumiem durvis pagaidām ir vaļā. Starp citu, kā zina teikt kolēģi, kam pieejami aptauju dati, absolūti lielākā daļa Grieķijas iedzīvotāju, neskatoties uz attieksmi par/pret saistību kārtošānu ar starptautiskajiem aizdevējiem, tomēr vēlas saglabāt eiro kā savu ikdienas valūtu. Eiro ir uzticama valūta. Tā ir otra lielākā valūta pasaulē, jo 40% globālo darījumu tiek veik-

ti eiro, 25% ārvalstu valūtu rezervju tiek glabāti eiro, un šīs valūtas nozīme arvien pieaug. Eiro tāpat kā citas lielās, globālās valūtas – ASV dolārs, mārciņa, jena u. c. –, ir pieprasīts un brīvi konvertējams norēķiniem visā pasaulē. Arī grieķi to novērtē. Latvijas iedzīvotāju satraukumam nebūtu nekāda pamata, jo nopelnītie eiro vienmēr un visur būs konvertējami vietējās valūtās. Arī par Grieķijas Centrālās bankas kalto eiro monētu (ar grieķu nacionālajiem simboliem) derīgumu un vērtību šobrīd un tuvākajā laikā nav un nevar būt šaubu, tas pats eiro tik un tā. Pat ja pieņemam, ka Grieķijā tomēr būs pārmaiņas – eirozonas prakse skaidras naudas aprītē ir tāda, ka visi lēmumi tiek pieņemti pārdomāti, pakāpeniski un ievērojot naudas lietotāju – iedzīvotāju un uzņēmēju – intereses.

Jautājiet par tematiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem – **FKTK eksperti jums atbildēs šajā slejā!**